

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1988 - 1 oktober 1988

ALGEMENE EN KABINETSANGELEGENHEDEN

Parlementaire aangelegenheden

1. Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

In aanwezigheid van de minister hebben drie leden van de vaste Commissie met de griffier op 11 april 1988 een bezoek aan de Dienst gebracht. Het schriftelijk verslag van de Commissie over haar werkzaamheden in de periode van 7 maart 1985 tot 30 november 1987 is op 26 en 28 april 1988 door de Tweede Kamer behandeld.

2. Begroting

Tijdens de mondelinge behandeling van de op 1 februari 1988 in werking getreden Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten heeft de regering toegezegd bij de jaarlijkse begroting verslag te doen van het functioneren van deze diensten. Overeenkomstig deze toezegging is bij de begroting 1989 een globale toelichting op de werkzaamheden van de Dienst gegeven.

3. Kamervragen

Het lid van de Tweede Kamer Van Es (PSP) stelde in augustus 1988 vragen over de arrestatie van de Nederlander in de Bondsrepubliek op 25 mei 1988.

Het lid van de Tweede Kamer Van Dis (SGP) stelde in september 1988 vragen over het informatiebureau van de PLO te Den Haag.

Wetgevingsaangelegenheden

1. Uitvoeringsregelingen van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Op 5 juli 1988 is de Privacyregeling BVD in werking getreden. De betrokken ministers hebben overeenstemming bereikt over een ontwerp van een algemene maatregel van bestuur waarbij de grensbewakingsambtenaren worden aangewezen die werkzaamheden verrichten ten behoeve van de BVD. Hetzelfde geldt voor een ontwerp van een koninklijk besluit waarbij de landen worden aangegeven waarvoor een reis- en verblijfsverbod bestaat. Een ontwerp-regeling inzake de verstrekking van persoonsgegevens aan derden is in voorbereiding.

2. Ambtenarenwet

- a. Een herziening van de Ambtenarenwet terzake van de uitoefening van grondrechten - waarin opgenomen een regeling van het veiligheidsonderzoek - is inmiddels vastgesteld doch nog niet in werking getreden. Dit geldt ook voor een herziening van de Ambtenarenwet met betrekking tot reisbeperkingen.
- b. Met DGMP/AJZ vindt overleg plaats over in het ARAR en een ministeriële regeling op te nemen uitvoeringsregels betreffende het veiligheidsonderzoek. Daarbij wordt onder meer gesproken over de mogelijkheid herhaalonderzoeken in te stellen.

3. Overige regelingen

- a. De ministerraad heeft ingestemd met de ontwerp "Aanwijzingen voor de beveiliging van staatsgeheimen en vitale onderdelen bij de rijksdienst".
- b. Een ontwerp-convenant inzake de samenwerking tussen de BVD en de MID is vrijwel gereed om aan de betrokken ministers te worden voorgelegd.
- c. Met CZW is gesproken over de instelling van een interdepartementale werkgroep belast met het opstellen van een voorstel van Wet betreffende het veiligheidsonderzoek buiten de overheid.
- d. Over een ontwerp-verdrag met Frankrijk inzake de beveiliging van staatsgeheimen is overleg gevoerd met de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Defensie.
- e. De mogelijkheid ten behoeve van de volg- en observatieteams van de Dienst ontheffing te verkrijgen van een aantal bepalingen van het RVV was onderwerp van gesprek met het ministerie van Verkeer en Waterstaat.
- f. Met het ministerie van Verkeer en Waterstaat, de PTT en CZW is gesproken over in verband met de verzelfstandiging van de PTT te treffen regelingen.

Gerechtelijke procedures

1. Administratiefrechtelijke

Twee bij de Afdeling rechtspraak van de Raad van State ingediende beroepschriften tegen weigeringen bij de Dienst berustende informatie te verstrekken zijn als bezwaarschrift aangemerkt. De hoorzittingen hebben inmiddels plaatsgevonden. Na heroverweging heeft de minister in één geval zijn weigering gehandhaafd. In het andere geval is het verzoek gedeeltelijk ingewilligd.

2. Civielrechtelijke

In de bekende Wilman-zaak is een commentaar naar de Landsadvocaat gezonden op de in november 1987 gepresenteerde akte. De wederpartij zou de zaak in september 1988 op de rol brengen voor het vragen van pleidooi.

Klachten

1. Nationale ombudsman

Een maandblad heeft een klacht ingediend over een beweerde poging tot infiltratie van de redactie door een Plaatselijke Inlichtingendienst. De betrokken PID noch de Dienst heeft echter getracht de redactie te infiltreren.

2. Vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Een burger heeft zich beklaagd dat een medewerker van de Dienst inlichtingen over hem heeft ingewonnen bij zijn buurman. De zaak is met klager besproken.

3. Overige klachten

Een Pool heeft bij de Minister van Justitie een klacht ingediend over zijn verwijdering uit Nederland in september 1987. Een daarvoor gevoerd gesprek van een medewerker van de Dienst met klager heeft echter bij de verwijdering geen enkele rol gespeeld.
Een burger heeft bij de Dienst geklaagd over het bekend worden bij derden van de inhoud van zijn gesprek - in tegenwoordigheid van zijn dochter, twee jaar geleden - met twee medewerkers van de Dienst. Uit het ingestelde onderzoek is geen indiscretie van de twee dienstmedewerkers gebleken.

Algemeen

1. WOB-verzoeken

Het aantal verzoeken om inzage in oude en actuele dossiers bedroeg in de verslagperiode elf.

Twee verzoeken uit de vorige verslagperiode hebben geleid tot een gerechtelijke procedure (zie blz. 3).

2. Andere informatieverzoeken

Diverse informatieverzoeken van buitenlandse zusterdiensten met betrekking tot juridische aangelegenheden zijn afgehandeld.

Over een verzoek van een medewerker van de Dienst om inzage van gegevens betreffende de functiewaardering van een drietal collega's werd met CZW overlegd.

3. GBA-project

HBVD heeft alsnog besloten dat gestreefd dient te worden naar aansluiting op het toekomstige GBA-communicatienetwerk, zodat de Dienst bevolkingsgegevens ook geautomatiseerd kan opvragen en ontvangen. Met de SG zal nader overleg plaatsvinden.

4. Adviezen

Ook in deze periode zijn over uiteenlopende onderwerpen juridische en beleidsadviezen uitgebracht.

Personenverkeer Benelux/Schengen/EG

- De Benelux-commissies voor het Personenverkeer zijn enkele keren bijeen geweest. De vergaderingen dienen thans in hoofdzaak ter voorbereiding van het overleg in het kader van het Akkoord van Schengen. Bij dit overleg treden de Benelux-landen zoveel mogelijk als eenheid op.
- In Schengen-verband is deelgenomen aan de vergaderingen van de werkgroepen I "Politie en Veiligheid" en II "Personenverkeer", alsmede van de subwerkgroepen "Grenscontrole en grensbewaking" (I en II), "Gegevensuitwisseling" (I) en "Europese Gemeenschappen" (II). Ter voorbereiding van de vergaderingen van de bij het Akkoord van Schengen betrokken bewindslieden zijn voorbesprekingen bij de Nederlandse staatssecretarissen van Buitenlandse Zaken en van Justitie bijgewoond. De Dienst heeft een vergadering belegd van de bij Schengen betrokken veiligheidsdiensten. Tijdens deze bijeenkomst besloten de diensten gecoördineerd op te treden binnen de (sub)werkgroepen van het Akkoord van Schengen en tenminste tweemaal per jaar bijeen te komen. Het doel hiervan is tweeledig: te zorgen voor de al genoemde coördinatie van de inbreng in het Schengen-proces en te bezien in hoeverre het zinvol en mogelijk is naar aanleiding van Schengen nauwer samen te werken.
- Tussen de veiligheidsdiensten van de tot de EG behorende Westeuropese landen is overleg geopend over de gevolgen van een EG zonder binnengrenscontroles.

Relatie met buitenlandse diensten

In de verslagperiode werd van de zijde van de dienst deelgenomen aan multilaterale bijeenkomsten in Benelux-, EG- en Nato-verband. Naar aanleiding van de PIRA-aanslagen in Roermond en Bergen vond in juni in ons land een ad-hoc bijeenkomst plaats van een aantal direct betrokken TREVI-partners.

Regelmatig werkoverleg en intensieve correspondentie werden gevoerd met de westerse inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Het plaatsvervangend hoofd van de veiligheidsdienst van de Antillen heeft een stage van drie maanden in Nederland gevolgd. Tijdens zijn bezoek in april aan Nederland heeft het plaatsvervangend hoofd van de Griekse dienst verzocht om verdere assistentie bij de opleiding. In dit kader heeft een Griekse delegatie alhier een volg- en observatiecursus gevolgd.

Voorts werden de hoofden van de Australische en Yslandse dienst ontvangen. Het plaatsvervangend hoofd van de dienst bracht een bezoek aan Israël en Italië.

Relaties met de politie, de binnenlandse zusterdiensten en andere (beleids)-instanties.

a. Overlegstructuren

Tijdens de verslagperiode heeft het hoofd van de Dienst deelgenomen aan zes CVIN-bijeenkomsten, zes vergaderingen van de zogenaamde Grote Evaluatiedriehoek en één ASTA-vergadering.

b. Politie

Door de sterk toegenomen inspanningen van KVB inzake het Akkoord van Schengen, is het aantal contacten met de politie afgenomen. Het steeds meer voelbaar worden van het gemis aan administratieve support is hieraan mede debet. Deze ontwikkeling is des te betreuenswaardiger in een periode waarin de samenwerking met politie en justitie juist meer gestalte dient te krijgen.

Naast de reguliere contacten met korpschefs (voortvloeiend uit bijvoorbeeld PID-problemen, ID-toelagen, of andere zaken betreffende de samenwerking), is relatief veel tijd geïnvesteerd in betrekkelijk nieuwe items als PID-automatisering, PID-regionalisering en het bespreekbaar maken van de Dienstbelangstelling voor de diverse opvangcentra voor asylzoekers, zoals die het afgelopen jaar hier te lande zijn gevestigd.

Voorts zij vermeld dat de organisatie rond de wisseling van de wacht bij de dienstleiding, voor een groot deel aan KVB was toevertrouwd.

Het proefproject Automatisering PID te Nijmegen zal rond de jaarwisseling zijn afgerond.

Ten aanzien van de rol van de Dienst in het vervolgtraject is inmiddels in de stuurgroep overeenstemming bereikt:

1. De Dienst neemt geen initiatieven om te komen tot een zg. landelijk systeem. Nog afgezien van de vraag of dit haalbaar en wenselijk is, heeft de BVD hiervoor personeel noch middelen.
2. De stuurgroep is verantwoordelijk voor het tot stand komen van een data-dictionary.
3. De stuurgroep is verantwoordelijk voor die elementen van de opleiding, die voortvloeien uit het bijzondere karakter van de PID-automatisering.
4. Tenslotte is nog eens vastgesteld dat tot dusver bij voorkeur in een zgn. stand-alone situatie (uiteraard tezamen met een aantal organisatorische maatregelen) de security van de PID-automatisering optimaal gewaarborgd is.

Interne Beveiliging

In verband met de nieuwbouwlocatie te Leidschendam werd een briefing gegeven aan zowel het ontwerpteam als aan de administratieve ondersteuninggroep van de Rijksgebouwendienst met betrekking tot de beveiliging van de vaak gedetailleerde en kwetsbare gegevens betreffende de Dienst.

Een nieuw beveiligingsplan ten behoeve van de Dienst, zal voor het einde van 1988 in concept gereed zijn.

Nieuw gebouw

Op verzoek van de Regionale Direktie van de Rijksgebouwendienst is ons project, met uitzondering van planning en budgetbeheer, door de Centrale Direktie overgenomen. Daar is een nieuw team gevormd om het project te realiseren. Het opnieuw herziene ruimtelijke programma van eisen en het technische programma van eisen zijn inmiddels uitgebreid met dit team doorgesproken. Dit heeft er toe geleid dat een nieuw structuurplan (eerste ontwerp) voor het nieuwe gebouw is gepresenteerd. Het plan wordt thans in de Dienst besproken. De eerste reacties zijn positief. Ook een eerste bespreking met de gemeente Leidschendam, waar het bestaande bestemmingsplan gewijzigd moet worden, is plezierig verlopen. Het plan is nu eveneens gepresenteerd bij de diverse adviseurs op het gebied van constructie, installaties, lift- en transporttechniek en bouwfysica. Indien alle reacties verzameld zijn wordt begonnen met het voorlopig ontwerp. Al met al een gunstige gang van zaken.

Er is echter ook een schaduwzijde. Het afbreken van de derde toren is nog steeds niet bespreekbaar, hoewel dat vele voordelen zou hebben. Aan de opleverdatum eerst in 1993 kan evenmin worden getornd.

DIRECTIE B

Relaties

Regelmatig ontvingen regering, justitiële en bestuurlijke autoriteiten, binnenlandse- en buitenlandse zusterdiensten rapportages over anti-democratische en politiek-terroristische groepen en personen en over ontwikkelingen en gebeurtenissen die het politiek (gewelddadig) activisme betreffen.

De contacten met de inlichtingendiensten van Rijks- en Gemeentepolitie waren onverminderd veelvuldig, intensief en vruchtbaar.

De gegevensuitwisseling en afstemming met de Bijzondere Zaken Centrale van de CRI, die minimaal wekelijks plaatsvond en waaraan werd deelgenomen door het Coördinerend Projektteam Terrorismebestrijding, bewees opnieuw zijn waarde. Tweemaal per maand werden in de Technische Evaluatie Commissie in overleg met vertegenwoordigers van DGOOV en van het Ministerie van Justitie (CRI en DGPV) beveiligingsadviezen opgesteld met betrekking tot diplomaten en diplomatieke objecten. Voorts was er geregeld overleg met de MID over radicale vormen van politiek activisme in de anti-militaristische sfeer. Ten dienste van de beeldvorming met betrekking tot Suriname vond regelmatig overleg plaats met de IDB en met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Met buitenlandse zusterdiensten werd mondeling en schriftelijk, bi- zowel als multilateraal informatie uitgewisseld op het gebied van politiek-terrorisme, rechts-extremisme, heimelijke politieke beïnvloeding en politiek (gewelddadig) activisme.

Communisme

Het streven naar eenheid in het Nederlandse communistische kamp dat na de brede beraadslaging in november 1987 in Moskou nieuwe impulsen kreeg heeft inmiddels, op bescheiden schaal en op lokaal niveau, geleid tot gesprekken tussen leden van de CPN en VCN. Opmerkelijk was de aanwezigheid van Sovjetdiplomaten bij één van deze bijeenkomsten. Een andere uiting van veranderde accenten binnen de CPN zijn geweest de reis, inclusief ontvangst door Honecker, die CPN-prominenten naar de DDR maakten en de spoedig daarop volgende trip van een aantal functionarissen van noodlijdende CPN-bedrijven eveneens naar de DDR.

Het VCN kampt nog steeds met interne problemen die voor de buitenwacht slechts gemaskeerd kunnen worden door veel nadruk te leggen op succesjes op internationaal terrein. Zo werd een VCN-delegatie in Tunis door Arafat in audiëntie ontvangen. Door deze gebeurtenissen voelt het VCN zich enigszins gesterkt in haar pretentie de vertegenwoordiger van communistisch Nederland te zijn, maar ze doen niets af aan de machteloosheid en innerlijke verdeeldheid.

Aanzienlijk rooskleuriger ziet de toekomst eruit voor de Socialistische Partij die een succesvolle wervingsactie uitvoert. Deze heeft inmiddels tot gevolg gehad dat een aantal nieuwe afdelingen opgericht kon worden. Het optimisme heeft overigens nog niet het onderlinge wantrouwen weggenomen dat zich telkens weer manifesteert in de vorm van antecedentenonderzoeken, afscherming en ondoorzichtigheid.

Trotskisme

Binnen de Nederlandse sectie van de Vierde Internationale tendens Committee for a Workers International, CWI, blijkt slechts een enkele afdeling naar behoren te functioneren en ook de financiën blijven zorgen baren. Er is dringend behoefte aan scholing waarbij de leerstelling van de intredepolitiek onbespreekbaar is: die blijft hoeksteen van het politiek handelen.

De Vierde Internationale tendens Verenigd Secretariaat, USFI, is zich voornamelijk aan het bezinnen over de veranderingen die in Europa voor de deur staan, waarbij de discussies draaien om thema's als arbeidersregering, hergroepering en coördinatie. In samenwerking met een Amerikaanse zusterdienst worden pogingen ondernomen om zicht te krijgen op de in Amsterdam gevestigde internationale kaderschool van deze tendens, in het bijzonder ter verificatie van de bewering van deze Amerikaanse dienst en van een Franse zusterdienst dat op deze school technieken en vaardigheden, verband houdend met het plegen van terroristische aanslagen, worden onderwezen.

Beïnvloeding

Met het oog op het Wereldvredecongres van de Wereldvrede raad in 1989 is de Nederlandse "Kopenhagengroep" inmiddels begonnen met de nationale voorbereiding. Hoe dan ook wil men voorkomen dat het opnieuw een "vergeten" congres wordt, temeer daar de kans op succes iets groter lijkt nu de WVR actief bezig is zijn imago en stijl van werken te verbeteren en aan te passen aan de nieuwe geluiden uit het Kremlin.

Dit voorbeeld van de WVR vindt overigens nog niet overal navolging. Zo blijkt bijvoorbeeld in de Berliner Konferenz de oude kleine elite nog steeds de koers te bepalen waardoor activiteiten van de mantelorganisatie aan belangstelling en aantrekkingskracht inboeten.

Deelname van niet officiële Tsjechische vredesactivisten aan een bijeenkomst in Praag, mei jl., heeft gezorgd voor een kortstondig optimisme bij de westerse deelnemers. Een maand later werd de hoop op bestendiging van de nieuwe situatie evenwel de grond ingeboord toen westerse vredesactivisten als "provocateurs" door de politie in Tsjechoslowakije werden opgepakt en over de grens gezet.

Rechts-extremisme

De aankondiging in het vorige Panorama, dat extra capaciteit aan taken inzake het rechts-extremisme zou worden vrijgemaakt is niet zonder resultaten gebleven.

Politiek (gewelddadig) activisme

Naar buiten toe waren de activiteiten van de politiek activistische beweging niet opzienbarender dan in voorafgaande periodes. Traditioneel waren de uitingsvormen op het gebied van het anti-militarisme en het kraakactivisme; ernstige geweldplegingen kwamen voort uit kringen die er een bredere, meer samenhangende "anti-imperialistische" ideologie op na houden. Wel was er intern veel commotie en discussie over de vraag waar het met het politiek activisme heen moet.

Oude samenwerkingsvormen verdwenen (BLUF!, BONK (Burgerlijke Ongehoorzaamheid en Non Kooperatie) en meerdere basisgroepen), nieuwe kwamen er voor in de plaats of traden meer op de voorgrond (het actieblad N.N., De Wilde Roos, Stichting Opstand).

Terrorisme

Links-Extremistisch Terrorisme

Op 11 april 1988 werden acht personen door de politie aangehouden op verdenking van betrokkenheid bij aanslagen van de groep RaRa (Revolutionaire Anti-Racistiese Aktie).

De belangrijkste verdacht, R. Roemersma, werd eind augustus tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld.

De dadergroep pleegde in de verslagperiode geen nieuwe aanslagen meer. Wel werd de naam RaRa af en toe door andere activisten gebruikt. Thans is men binnen RaRa vooral bezig met het organiseren van de solidariteit voor Roemersma en met het uitdragen van de "anti-imperialistische" ideologie. Hoewel het aantal aanhangers hierdoor lijkt te zijn toegenomen lijkt het aantal voorstanders van het plegen van terroristisch geweld daarmee geen gelijke tred te hebben gehouden.

De uitgever van de knipselkrant, _____, heeft zich in het voorbije halfjaar vooral nationaal gemanifesteerd. In het buitenland nam zijn aanzien af. Slechts de Knipselkrant en niet _____ zelf, is belangrijk voor met name de Westduitse links-extremistische beweging.

Nationalistisch Terrorisme (Separatisme)

De periode april - oktober 1988 stond in het teken van een serie terroristische aanslagen van de P.I.R.A. in West-Europa. Er werden aanslagen gepleegd op Britse militairen en hun legerplaatsen, in Nederland (drie doden en twee gewonden), België (een dode) en de Bondsrepubliek (gewonden en schade aan objecten). Gedurende de maand mei zijn medewerkers van de Dienst gedetacheerd geweest bij de Rijkspolitie Limburg, om het onderzoeksteam bij zijn onderzoek naar de aanslagen in Nieuw Bergen en Roermond te ondersteunen. In dit kader werd tevens intensief samengewerkt met Britse en Ierse veiligheids- en politiediensten.

In een drietal internationale conferenties over de recente golf van Iers terrorisme hebben medewerkers van de Dienst geparticipeerd. Er werden vooral bilaterale afspraken gemaakt, terwijl de onderlinge informatie-uitwisseling werd geïntensiveerd.

Er zijn plannen gemaakt om in samenwerking met zowel de Britse als de Duitse dienst de informatiepositie in de supportstructuur van de P.I.R.A. te verbeteren en uit te breiden.

Palestijns Terrorisme Internationaal

De aanslag op het Griekse cruise-schip "City of Poros" op 11 juli 1988 lijkt de conclusie te rechtvaardigen, dat de Abu Nidal Organisatie, ervoor heeft gekozen de door Arafat ingeslagen "diplomatieke" weg niet te volgen. Gezien de door de Abu Nidal Organisatie gehanteerde modus operandi voor wat betreft het voorbereiden van aanslagen en het creëren van covers in verschillende Westeuropese landen, dient ook in Nederland rekening te worden gehouden met een heimelijke vertegenwoordiging van de Abu Nidal-Organisatie.

Palestijns Terrorisme in Nederland

Onderzoek naar de leden van een andere groep Palestijnen gaf aan dat sprake moest zijn van een -cel met verbindingen naar Jordanië, Cyprus, Griekenland, Joegoslavië en Tunis en dat - alweer - niet alleen sprake was van recruterings van personen, maar tevens van andere - met nog meer conspiratieve maatregelen omgeven - activiteiten. De in Jordanië verblijvende chef van de cel werd op 2 oktober na terugkomst uit Nederland op het vliegveld van Amman door de Jordaanse veiligheidsautoriteiten gearresteerd als lid van het -apparaat.

P.L.O.-Kantoor in Nederland

De op 9 december 1987 aangevangen "Intifadah", de Palestijnse volksopstand in de bezette gebieden, heeft de Palestijnen in Nederland uit hun lethargie gehaald. Een gevoel van solidariteit met hun broeders in de Westbank en de Gazastrook bracht hen ertoe om de straat op te gaan om te demonstreren tegen de Israëliëse bezetting. Hierbij hebben zij zich weten te verzekeren van de steun van actievoerend Nederland.

Libische aangelegenheden

Daarnaast is aandacht besteed aan de pogingen van Libische "Frontcompanies" om in Nederland voet aan de grond te krijgen. Deze "Frontcompanies" zijn door de Libische inlichtingendiensten (L.I.S.) gedirigeerde bedrijven die gebruikt worden:

- als dekmantel voor de aanschaf van wapens en/of embargogoederen;
- om fondsen en/of operationele steun te verschaffen aan L.I.S.-agenten of terroristische activiteiten;
- als visumreferent voor Libiërs.

Iraans Terrorisme

Koerdisch Terrorisme

Uitvoerige aandacht werd besteed aan de Koerdische P.K.K. (Arbeiderspartij van Koerdistan). Door een recente breuk binnen deze organisatie en de daaropvolgende "oorlogsverklaring" aan de veroorzakers ervan, was de inspanning gericht op het in kaart brengen van de twee ontstane kampen en op het verzamelen van inlichtingen met het doel te voorkomen dat daadwerkelijk gewelddadige acties worden ondernomen. Op dit terrein werd door de Dienst intensief samengewerkt met diverse buitenlandse zusterdiensten

Minderheden

Naar aanleiding van een schietpartij in Amsterdam, waarbij een uit Frankrijk afkomstig lid van de link-extremistische Turkse organisatie "Dev Sol" om het leven kwam, werd door de Dienst onderzoek verricht naar de - ook internationaal - geconstateerde opleving in de activiteiten van deze organisatie.

Ondermeer werd vastgesteld dat door middel van afpersing getracht wordt de organisatie te financieren. Gezien het gewelddadig karakter van "Dev Sol" blijft deze organisatie onder de aandacht van de Dienst.

Aandacht werd geschonken aan medewerkers van de Surinaamse inlichtingendienst, verbonden aan de Surinaamse vertegenwoordiging hier te lande, alsmede aan groepen en personen die de ontwikkelingen in Suriname, na de installatie van de democratisch gekozen regering, negatief beoordelen en steun verlenen aan het Jungle Commando van

De aandacht voor de Molukse gemeenschap in ons land bleef beperkt tot enkele kernen.

DIRECTIE C

Sovjet-Unie

Trends

Nationaal en internationaal zijn de activiteiten van KGB en GRU toegenomen, met name op het gebied van wetenschap en technologie, defensie en economische politiek. Genoemde diensten worden bij hun activiteiten begunstigd door het dankzij glasnost en perestrojka meer ontspannen politieke klimaat.

Activiteiten van BVD-zijde

In de verslagperiode werden op de gebruikelijke wijze onderzoeken ingesteld naar de tegen Nederland en/of zijn bondgenoten gerichte inlichtingenactiviteiten van Sovjetrussische zijde. Het zwaartepunt lag bij de activiteiten die uitgingen van de officiële vertegenwoordigingen hier te lande. Tegen de achtergrond van de hierboven gesignaleerde trends zijn de volgende zaken vermeldenswaard.

Preventie

Lezingen en briefings werden verzorgd voor ondermeer securitymanagers van Shell, de Economische Controledienst, militaire attaché's die een eerste plaatsing in het buitenland tegemoet gaan, militaire en civiele waarnemers bij oefeningen van het Warschau-pact, alsmede voor personeel van Buitenlandse Zaken. Daarnaast werden bedrijven bezocht die voor de Sovjet-Unie interessante handelspartners kunnen zijn en die beschikken over kwetsbare know how.

Tenslotte werden briefings verzorgd voor universiteiten die veelvuldig stagiaires uit de Sovjet-Unie ontvangen.

Onderzoeken

Op 4 juli werd aan de chargé d'affaires van de Sovjet-Unie te verstaan gegeven dat de heer _____ verbonden aan de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiging niet langer welkom was in Nederland. _____ heeft tijdens zijn verblijf hier te lande op uiteenlopende gebieden intensief inlichtingenactiviteiten bedreven.

Even zorgwekkend als _____ activiteiten zijn die welke in onderhavige periode werden geconstateerd van zijn KGB-collega G.A. Karpechenkov. Deze inlichtingenofficier ontwikkelt activiteiten die zijn gericht op het identificeren van BVD-medewerkers en hun geheime informatie-bronnen. Evenals in het geval van _____ is het niet mogelijk gebleken de activiteiten van Karpechenkov afdoende te controleren. Naar het zich thans laat aanzien zal ook deze medewerker van de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiging binnenkort voor uitwijzing worden voorgedragen.

Coöperatie

Middelen

In de verslagperiode is relatief veel tijd besteed aan de ontwikkeling van nieuwe elektronische gegevensverwerkingsmethoden. Deze ontwikkeling zal nog ongeveer een jaar duren, waarna overgegaan zal worden tot invoering ervan. Een substantiële investering in arbeidstijd in genoemde ontwikkeling zal nog geruime tijd nodig zijn.

Chinese Volksrepubliek

Trends

Er is geen aanleiding de prioriteitenstelling ten aanzien van de inlichtingenactiviteiten gepleegd door de Volksrepubliek China in Nederland te wijzigen. De aandacht blijft vooral uitgaan naar de activiteiten van de Volksrepubliek op het gebied van Wetenschap en Techniek, met name in de defensiesector. Zowel op wetenschappelijk als op economisch terrein nemen de activiteiten van de CVR toe om de stroom van informatie naar het moederland te bevorderen.

Preventie

Vanuit een oogpunt van preventie werden lezingen en briefings verzorgd voor beveiligingsgeïnteresseerden bij Fokker, Philips, HSA, gemeenten, universiteiten en politie-instanties, veelal op het hoogste niveau.

Onderzoeken

Onderzoeken werden ingesteld naar de totstandkoming van Chinees-Nederlandse joint-ventures en andere samenwerkingsverbanden op het gebied van de handel vanwege het reeds een aantal malen geconstateerde gebruik van deze constructies voor oneigenlijke doeleinden. Veel aandacht werd besteed aan de wijze waarop Chinese stagiaires gevoelige gegevens (veelal defensie-gerelateerd) verwerven ten behoeve van de Volksrepubliek.

Coöperatie

De nationale en internationale samenwerking leverde geen problemen op. Met name met de Engelse diensten werd goed en nauw (ook operationeel) samengewerkt.

Middelen

De voortdurende uitbreiding van het aantal Chinese diplomaten, wetenschappers en studenten enerzijds, de uitzaaiing van de Chinese diplomaten over een toenemend aantal locaties anderzijds, leidt ertoe dat de informatiepositie van de Dienst terugloopt.

DDR

Trends

Als gevolg van de gunstige geografische ligging ten opzichte van het Westen kan de DDR-Inlichtingendienst, het Ministerium für Staatssicherheit (MfS), gebruik maken van de faciliteiten die het eigen territorium te bieden heeft. Dit betekent dat zij minder afhankelijk is van op de officiële vertegenwoordiging (ambassade etc.) geplaatste inlichtingendienstmedewerkers. Vanuit de officiële vertegenwoordiging in Nederland wordt echter wel ondersteuning verleend.

De grootste inlichtingenactiviteit wordt waargenomen binnen de categorie gemengde huwelijken. Hier wordt sterk gebruik gemaakt van de overheidsafhankelijke situatie, waarin de Oostduitse huwelijkskandidate verkeert.

Door de toenemende liberalisering van het uitreisbeleid van de DDR-overheid krijgen steeds meer DDR-burgers toestemming het Westen te bezoeken. In het kader van het Cultureel Accoord tussen Nederland en de DDR neemt daarnaast het aantal Nederland bezoekende Oostduitse wetenschappers en studenten opvallend toe.

De DDR is actief met het promoten van een positief imago. Eén van de middelen om meer begrip te kweken voor de DDR-maatschappijvisie is het aangaan van een jumelageband tussen steden. Deze jumelages bieden een uitstekende mogelijkheid op allerlei niveau's bestuurlijke en maatschappelijke relaties te leggen. Doordat de DDR vanuit een centraal punt en met een doelgericht resultaat voor ogen deze bindingen aangaat, is zij in staat deze omstandigheden optimaal te benutten en de regie stevig in eigen hand te houden.

Preventie

Onderzoeken

Eén van de belangrijkste jumelages is die tussen de Gemeente Rotterdam en de stad Dresden.

Ook hier bleek dat de wens van Nederlandse zijde rechtstreeks met de lokale vertegenwoordigers van de Oostduitse partnerstad een overeenkomst aan te gaan, niet haalbaar was. Rotterdam moest uiteindelijk accoord gaan met het DDR-concept, gemodelleerd door de overkoepelende organisatie, de Liga für Völkerfreundschaft.

In de sfeer van de gemengde huwelijken werden diverse gesprekken gevoerd, waarbij steevast duidelijk werd dat het MfS activiteiten had ontplooid in de richting van de Oostduitse huwelijkspartner. In een aantal gevallen bleek er sprake van een schijnhuwelijk, waarbij soms ook de Nederlander onaangenaam werd verrast.

Door het ruimere uitreisbeleid benutten soms vooral jonge Oostduitse burgers de kans in het Westen te blijven.

In deze verslagperiode werd een vijftal gevallen gesignaleerd. Veelal wensen deze personen direct door te reizen naar de BRD. Indien er geen negatieve omstandigheden bekend zijn, wordt hen daarbij ook geen enkele belemmering in de weg gelegd.

Coöperatie

In de verslagperiode werd in genoemde zaken nauw samengewerkt met de PID's, de Bijzondere Dienst van de KMar en met de MID. Waar noodzakelijk en/of gewenst, werd nauw samengewerkt met buitenlandse zusterdiensten.

Middelen

De ons traditioneel ter beschikking staande middelen worden zo doelmatig en intensief mogelijk gebruikt.

Polen

Opvallend was de poging van Poolse zijde de legale residentura, binnen de numerus fixus, uit te breiden met een nieuwe diplomaat. Dezerzijds werd met succes bezwaar aangetekend tegen de komst van deze man.

De in Nederland geaccrediteerde Poolse cultureel attaché, tevens "legal resident", werd in de verslagperiode opgevolgd door een diplomaat, die enige jaren geleden in Zweden geaccrediteerd was.

Het verkrijgen van hoogwaardige technologie bleek in de verslagperiode wederom het belangrijkste doelwit van de Poolse inlichtingendiensten.

Tsjechoslowakije

Gegevens werden verzameld over de tegen Nederland en zijn bondgenoten gerichte activiteiten van de Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten. Daarbij werd bijzondere aandacht besteed aan de officiële Tsjechoslowaakse vertegenwoordiging in ons land en het reizigersverkeer van en naar Tsjechoslowakije.

Het intensieve reizigersverkeer stelt de Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten in staat inlichtingenactiviteiten te entameren vanuit Tsjechoslowakije (het leggen en continueren van conspiratieve contacten in Tsjechoslowakije brengt minder risico met zich mee, terwijl onderkenning bemoeilijkt wordt). Deze zogenaamde hoofdkwartieroperaties zijn voornamelijk gericht op controle op de Tsjechoslowaakse gemeenschap in Nederland, wetenschap en techniek (electronica en computertechnologie) en de militair strategische situatie in het Westen. Overigens blijkt telkens weer belangstelling te bestaan voor persoonlijke inschatting van het politieke klimaat in Nederland.

Voorts maken de Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten gebruik van mogelijkheden in het kader van handelscontacten en culturele en wetenschappelijke uitwisseling.

De inlichtingenactiviteiten van leden van de Tsjechoslowaakse vertegenwoordiging in Nederland bleven, voor zover werd waargenomen, beperkt tot het middels "vertrouwde" contacten binnen de politiek, de diverse departementen en nationale en internationale instellingen verkrijgen van veelal open informatie. Opvallend hierbij is het intensieve contact met het Ministerie van Economische Zaken. De activiteiten vanuit de vertegenwoordiging richten zich verder traditioneel op de Tsjechoslowaakse gemeenschap in Nederland.

De zaak "Erwin van Haarlem", de Tsjechoslowaakse illegal die in maart 1988 werd gearresteerd in Londen, heeft enig inzicht gegeven in de modus operandi van het Illegal Department van de Tsjechoslowaakse Buitenlandse Inlichtingendienst. Op basis van de verworven kennis wordt in Nederland en het Verenigd Koninkrijk gericht gezocht naar soortgelijke gevallen, waarbij voor zover noodzakelijk wordt samengewerkt met de Britse zusterdienst. In onderzoek is momenteel een zaak, die veel overeenkomsten met de "Van Haarlem-zaak" vertoond.

Roemenië

Een redelijk aantal activiteiten van de Roemeense inlichtingendiensten kon onder controle worden gehouden. Bekend is dat de aan de Roemeense vertegenwoordiging in Nederland verbonden inlichtingenofficieren doorgaans zeer behoedzaam te werk gaan in hun officiële contacten en zich daarbij nauwelijks kwetsbaar opstellen. Vastgesteld werd dat zij ondanks deze werkwijze voldoende geïnformeerd worden omtrent de politieke situatie in Nederland. Veelal open informatie wordt overigens als "operationeel verkregen informatie" aangeboden aan superieuren in Boekarest. De meer offensieve activiteiten van de Roemeense vertegenwoordiging liggen voornamelijk op het vlak van de propaganda. Het begin 1987 gestarte persoffensief is in opdracht van Boekarest inmiddels geïntensiveerd. Op alle mogelijke manieren tracht het personeel van de Roemeense vertegenwoordiging kopij te laten plaatsen in de Nederlandse publiciteitsmedia. De laatste maanden koppelt men dit aan advertentie-opdrachten. In een aantal gevallen werd geconstateerd dat door de Roemeense autoriteiten opgestelde artikelen verschenen in de Nederlandse pers, waarna hier vervolgens weer melding van werd gemaakt in het Roemeense partijdagblad Scinteia. Op deze wijze doet men het Roemeense volk geloven dat in Nederland positief gedacht wordt over het beleid van president Ceausescu. Een veelvuldig aangevoerd onderwerp in de aangeboden artikelen is de Hongaars-Roemeense situatie. De artikelen, die zodanig zijn opgesteld dat men de indruk krijgt dat ze geschreven zijn door een Westerse journalist, beschuldigen Hongarije ervan de vrede in Europa in gevaar te brengen.

Binnen het toeristen- en handelsverkeer blijkt steeds weer de aanwezigheid van de Roemeense inlichtingendiensten. Deze activiteiten richten zich vooral op het verkrijgen van hoogwaardige Westerse technologie en het onder controle houden van de Roemeense gemeenschap in Nederland. Dit laatste is tevens onverkort een traditioneel target van de aan de Roemeense vertegenwoordiging verbonden inlichtingsofficieren.

Bulgarije

Hongarije en Cuba

Deze twee targetlanden staan laag op de prioriteitenlijst en de BVD-inzet van mensen en middelen tegen deze landen is dan ook gering.

HOOFDAFDELING D

Beveiliging algemeen

De hoofdafdeling D verstrekte beveiligingsadviezen aan overheidsinstanties, bedrijven betrokken bij de uitvoering van gerubriceerde defensie-opdrachten en bedrijven van vitaal belang voor de instandhouding van het maatschappelijk leven. Naar aanleiding van actuele dreigingssituaties werden ook beveiligingsadviezen verstrekt aan hooggeplaatste personen en aan politiechefs. Daarnaast verrichtte zij werkzaamheden in het kader van bondgenootschappelijke overeenkomsten en werkzaamheden die voortvloeien uit de door de minister van Binnenlandse Zaken als National Security Authority aan de BVD gedelegeerde taak met betrekking tot de NAVO/WEU-beveiliging in de civiele sfeer in Nederland.

Bovendien stelde zij veiligheidsonderzoeken in naar kandidaten voor vertrouwensfuncties bij de rijksoverheid, de internationale organisaties - krachtens bondgenootschappelijke overeenkomsten -, de defensie-orderbedrijven en de vitale sector van het bedrijfsleven.

In verband met het bepaalde in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten is de departementen verzocht een inventarisatie te maken van de vitale onderdelen bij de rijksoverheid en het bedrijfsleven.

De laatste hindernis tot het invoeren van het nieuwe beveiligingsvoorschrift voor de rijksdienst lijkt te zijn genomen. Er is een compromis bereikt met betrekking tot het beveiligingsregime van ministerraadstukken. Dit houdt in dat in een aparte aanwijzing zal worden bepaald dat van - zeer geheim gerubriceerde - ministerraadsstukken kan worden kennisgenomen door niet - vertrouwensfunctionarissen - indien deze stukken geen staatsgeheimen (!) bevatten. Het voorschrift en de aparte aanwijzing hebben de Ministerraad ongeschonden gepasseerd. Vaststelling door de Minister-President moet nog plaatsvinden. Het overleg met betrekking tot de totstandkoming van een Nederlandse organisatie voor de technische computerbeveiliging (Compusec) heeft voortgang gevonden.

Vooroverleg tussen de NVBR, MID en de hoofdafdeling D heeft geresulteerd in een door de voorzitter van de Nationale Verbindingsbeveiligingsberaad aan de Secretaris-Generaal van Binnenlandse Zaken gepresenteerde probleemstelling en het voorstel in werkgroepverband in samenwerking met de directie Interbestuurlijke Betrekkingen en Informatievoorziening, tot een concrete uitwerking van de voorliggende plannen te komen.

Beveiliging overheid

Hoewel de werkzaamheden met betrekking tot vertrouwensfuncties een vast onderdeel uitmaken van het werkpakket is afgelopen verslagperiode door de beraadslagingen in de Tweede Kamer over het verslag van de vaste Commissie voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten extra nadruk op dit onderwerp komen te liggen.

Een en ander werd in gang gezet door de aanvaarding van de motie Van Stoffelen, waarin de regering wordt uitgenodigd het aantal vertrouwensfuncties (verder) te beperken en de kamer voor 1 januari 1989 te laten weten welke maatregelen daartoe overwogen worden.

Met het oog hierop werd op 12 september 1988 onder leiding van de Secretaris-Generaal een bijeenkomst gehouden, waarbij aanwezig waren vertegenwoordigers van de Binnenlandse Veiligheidsdienst en van de Ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie en Verkeer en Waterstaat (incl. PTT).

Aangetoond werd dat een substantiële reductie van het aantal vertrouwensfuncties nog steeds tot de mogelijkheden behoort.

De verwachting is dat met name bij de PTT tussen de 5000 en de 10000 functies in de zogenaamde vitale sector kunnen vervallen. Bij het Ministerie van Verkeer en Waterstaat vervallen 800 à 900 functies in verband met de privatisering van het Loodswezen en de daarmee gepaard gaande taakverandering. Bij de overige ministeries zijn de reductiemogelijkheden geringer. Defensie stelt zich op het standpunt dat een verdere inperking van het aantal vertrouwensfuncties niet mogelijk is.

Een ander streven, parallel lopend met de totale afname van vertrouwensfuncties, is de verlaging van de functiegraden. Met name de vermindering van A-functies (naar B- of C-functies) wordt beoogd. Een en ander houdt verband met de wens om herhaalonderzoeken (bijv. na 5 jaar) voor A-functionarissen te laten plaatsvinden, nadat het bestand van deze functies danig is geschoond.

De interdepartementale werkgroep Beveiligingsregime A-functies houdt zich hiermee bezig.

Het overleg met de PTT over de consequenties van de verzelfstandiging is nog niet afgerond. De tijd dringt evenwel. Op 1 januari 1989 dienen vraagstukken m.b.t. de vaststelling lijst van vertrouwensfuncties, exploitatie veiligheidsonderzoeken, beslissing inzake afwijsgeschieden en dienstverlening ten behoeve van de BVD in essentie geregeld te zijn.

Recent werden de werkzaamheden ten behoeve van het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur met betrekking tot de omroep onder buitengewone omstandigheden wederom opgepakt. In dit kader worden eveneens contacten onderhouden met de NCD (Nederlandse Censuurdienst). De NCD heeft een beroep gedaan op de beveiligingsexpertise van de Dienst. In de verslagperiode vond een groot aantal briefings en debriefings van ambassadepersoneel plaats. Over dit onderwerp werd op zijn verzoek gesproken met de plaatsvervangend Secretaris-Generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Deze liet weten een groot belang te hechten aan een regelmatig contact tussen ambassademedewerkers en de Dienst. Hiertoe was hij zelfs bereid de nieuwe verlofregeling, die inhoudt dat BuZa-medewerkers nog slechts eenmaal per jaar een betaalde reis naar Nederland kunnen maken, ten opzichte van de medewerkers van risicoposten terug te draaien, zodat zij eenmaal per half jaar bij de Dienst langs kunnen komen.

Goedgekeurd werden de lijsten van vertrouwensfuncties van het Ministerie van Landbouw en Visserij en van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

De nieuwe lijst van vertrouwensfuncties van het Ministerie van Economische Zaken werd inmiddels ter goedkeuring aan de Minister van Binnenlandse Zaken voorgelegd.

Beveiliging krachtens bondgenootschappelijke overeenkomsten

De actualisering van de lijst van bedrijven die in aanmerking komen voor deelname aan internationale offertes in het kader van de algemene NAVO-infrastructuur verloopt naar wens. Datzelfde geldt ten aanzien van het terugdringen van het aantal vertrouwensfunctionarissen in deze sector zonder dat zulks problemen bij het bedrijfsleven oproept.

Als gevolg van de aanpassing van de "Leidraad voor de beveiliging van NAVO-gegevens" binnen de NAVO-WEU-werkgroep zal ook de daarvan afgeleide "Leidraad voor de beveiliging van NAVO-gegevens bij de EZ/CMP-bedrijven" worden aangepast. Aangezien de Dienst recentelijk de NSA-taken ten aanzien van NAVO-civiele aangelegenheden ter hand heeft genomen is zij dientengevolge ook het "point of contact" geworden voor internationale bezoekaankondigingen waarbij een clearance voor de betrokkenen vereist is. Daartoe heeft de hoofdafdeling D een "open" telexverbinding ter beschikking gekregen, waardoor sommige communicatieproblemen tot het verleden behoren.

In april is door de hoofdafdeling D voor een groep beveiligingsfunctionarissen van Nederlandse bedrijven die ingeschakeld zijn bij NAVO-opdrachten, en voor ambtenaren van het Ministerie van Economische Zaken/Commissariaat voor de Militaire Productie en van de MID/Bureau Industrie Veiligheid, een bezoek georganiseerd aan het NAVO-hoofdkwartier te Brussel. Door NAVO-functionarissen is een briefing gegeven over de diverse aspecten van de beveiliging van NAVO-opdrachten. Voorts is een toelichting gegeven op de nieuwe bezoekregeling (voor het NAVO-hoofdkwartier) die in overleg met de Dienst tot stand is gekomen.

De indruk werd verkregen dat de deelnemers deze briefing als zinvol hebben ervaren.

In juni werd de jaarlijkse NAVO-inspectie bij de PV-NAVO te Brussel uitgevoerd. Het goede beveiligingsniveau, zoals dat de afgelopen paar jaar werd aangetroffen, bleek te zijn gehandhaafd. Gezien de grote hoeveelheid te vernietigen materiaal kon nog geen afdoende oplossing worden gevonden voor het noodvernietigingsprobleem.

Getracht zal worden eventueel in overleg met het NOS, tot een aanvaardbare regeling te komen.

Beveiliging bedrijven

Het convenant en de gemaakte afspraken ten aanzien van de taakafbakening en samenwerking tussen de MID en de BVD hebben geleid tot een duidelijke werkverdeling op het gebied van de beveiliging van bedrijven in de particuliere sector die met zaken en orders van militaire aard hebben te maken. Zover thans te overzien dient alleen de clearanceverlening in verband met buitenlandse bezoeken aan dergelijke particuliere instellingen nog nader te worden geregeld.

De Nationale Commissie Beveiliging Burgerluchtvaart werd geïnformeerd over de ontwikkelingen en trends met betrekking tot de aanhoudende dreigingen van terrorisme tegen de burgerluchtvaart.

De inspanningen van de Dienst concentreren zich op het uitdragen van de dreiging, het verstrekken van organisatorische en technische beveiligingsadviezen en op de personele beveiliging. Ten aanzien van de personele beveiliging betekent dit dat de Dienst er in het bijzonder zorg voor draagt dat het aantal veiligheidsonderzoeken tot het noodzakelijke beperkt blijft en dat de geldende procedures worden toegepast. Indien zich op het personele vlak in deze civiele sfeer bijzonderheden voordoen, worden deze in eerste instantie door de Dienst onderzocht.

De in overleg met het Ministerie van Justitie, de Rijkspolitie Dienst Luchtvaart op Schiphol en de Luchthaven Schiphol vastgestelde procedures voor het instellen van veiligheidsonderzoeken naar functionarissen op voor de veiligheid van de burgerluchtvaart vitale sleutelpunten op Schiphol, zullen op korte termijn in werking treden.

De N.V. Luchthaven voert een laatste overleg met de betrokken instanties en bedrijven op Schiphol. De Dienst blijft een snel aanvangen van het instellen van een zo beperkt mogelijk aantal veiligheidsonderzoeken bevorderen.

De aanvragen van het veiligheidsonderzoek zullen via een speciale staat van inlichtingen bij de Dienst worden aangeboden.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de firma KEP is bij herhaling geadviseerd de verantwoordelijkheden met betrekking tot de beveiliging van de vitale onderdelen en functies van de productie van het nieuwe paspoort door KEP goed te regelen. Er is thans een functionaris bij KEP aangewezen, die aanspreekbaar en verantwoordelijk is met betrekking tot de beveiliging van het project, te weten KEP-directeur . Bij Buitenlandse Zaken is dat de beveiligingsambtenaar (de BVA) van het departement. Verder worden er bij de KEP/ELBA-vestiging te Schiedam omvangrijke fysieke beveiligingsvoorzieningen aangebracht. Met het vastleggen van de beveiligingsverantwoordelijkheden- en procedures is een begin gemaakt, maar dit dient nog nader te worden uitgewerkt. In het kader van de beveiligingsbevorderende taak speelt de Dienst hierbij een adviserende rol. Onze inspanningen op het gebied van de export van nucleaire gevoelige producten naar met name Pakistan werden gecontinueerd. Er vond overleg plaats met een Engelse en een Duitse zusterdienst. Het ministerie van Economische Zaken werd op de hoogte gebracht van de voorgenomen export van een aantal gevoelige goederen.

Er werd deelgenomen aan multilaterale besprekingen van beveiligingsdeskundigen in Parijs en Brussel. Te Parijs werd van gedachte gewisseld over een Europese aanpak van de beveiliging van de grote Europese researchprogramma's, zoals Eureka, Ariane en de EG-programma's. Te Brussel werden afspraken gemaakt om te komen tot modelregelingen met betrekking tot de beveiliging van bi- en multilaterale gerubriceerde defensie-opdrachten.

Veiligheidsonderzoeken

In de eerste helft van 1988 werden 6473 veiligheidsonderzoeken ingesteld, waarvan 321 uitgebreide veldonderzoeken. In 33 gevallen werd de diepgang van een onderzoek op grond van antecedenten gewijzigd in een uitgebreid veldonderzoek. Over personen werden antecedenten geëxploiteerd. Het aantal veiligheidsonderzoeken in de tweede helft van 1987 is in vergelijking met de eerste helft met circa 20% afgenomen. Deze vermindering is het gevolg van een reductie van het aantal vertrouwensfuncties in het bedrijfsleven.

Computerbeveiliging

Tot voor kort was het aantal computersystemen dat werd ingezet bij de verwerking van gerubriceerde of anderszins kwetsbare gegevens nog gering. Zowel bij de Rijksoverheid als bij het bedrijfsleven (defensie-order-bedrijven), komt hierin langzaam maar zeker verandering. Daarbij neemt de vraag naar beveiliging van de betreffende systemen toe en dat niet alleen vanwege de verwerking van die gerubriceerde informatie. Steeds vaker en veelal primair, blijkt de bewustheid voor een verscheidenheid aan bedrijfsrisico's de inspiratiebron te zijn. Met name in de afgelopen periode werd de computerbeveiligingsadviseur van D geconfronteerd met organisatorische aspecten van de beveiliging van geautomatiseerde systemen.

Zeer direct staat ter discussie de plaats en de functie van de "G"-functionaris. Zo er al moet worden voorzien in een functionaris die zich bezighoudt met de beveiliging van geautomatiseerde gegevensverwerking ("G") in de meest brede zin, waar moet deze dan formatief worden ondergebracht en hoe zien de rapportage- en verantwoordingslijnen er uit.

Met het Nationale Bureau Verbindingsbeveiliging (NVB), is wederom contact opgenomen betreffende crypto-apparatuur die kan worden ingezet voor de beveiliging van "vertrouwelijk" gerubriceerde gegevens.

Het NVB lijkt bereid om op indicatie van onze zijde, apparatuur te keuren voor een nader te specificeren gebruik.

In samenwerking met de HDO/TNO werd de circulaire "Beveiliging van gegevensdragers, anders dan papier, in gebruik bij geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen voor gerubriceerde doeleinden" ontworpen, welke als leidraad kan dienen bij de beveiliging van deze gegevensdragers.

Voor de Stuurgroep Computer Beveiliging, werd een inventarisatie uitgevoerd met betrekking tot de vraag naar het bestaansrecht van deze sluimerende Stuurgroep. De ontwikkelingen op het gebied van de organisatie van Computerbeveiliging in Nederland lijken uit te monden in een zogenaamde Compusec-organisatie. Deze organisatie heeft in haar concept-taakstelling ook de resterende taken van de Stuurgroep opgenomen. Op termijn wordt hierdoor de Stuurgroep overbodig. In nauw overleg met de BVA van BiZa werd bij de Directie Politie en de Staf Civiele Verdediging gesproken over de beveiliging van de geautomatiseerde informatieverwerking bij deze afdelingen. De beveiligingseisen - en adviezen, zoals door de Dienst opgesteld, zijn geheel overgenomen en gerealiseerd. Dit heeft er in geresulteerd dat de automatisering van deze afdeling plaats vindt op basis van het zogenaamde "stand alone" concept. Een koppeling met het ministeriële netwerk wordt alleen onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Met de IDB werd in algemene zin gesproken over de beveiliging van geautomatiseerde informatieverwerking en de IDB-automatisering in het bijzonder. Op verzoek van de IDB zullen deze gesprekken ook in de toekomst plaatsvinden.

Vorming

In mei en september werden driedaagse oriëntatiecursussen voor nieuwe beveiligingsfunctionarissen georganiseerd. Voornamelijk betrof het nieuwe relaties uit de sector van het bedrijfsleven. Als sluitstuk van de cursus werden de deelnemers door middel van een beveiligingsoefening actief ingeschakeld.

Voor ambtenaren van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werden drie korte voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. In april en september voor de zogenaamde geïntegreerde dienst in opleiding (toekomstige kanseliers) en in juni was het bekende adspirant-diplomatenklasje te gast.

Voorts werden ter bevordering van de beveiligingszin lezingen gehouden voor en gesprekken gevoerd met diverse categorieën van vertrouwensfunctionarissen.

HOOFDAFDELING SBP

De hoofdafdeling SBP heeft in de verslagperiode zo gericht en systematisch mogelijk informatie verzameld over internationale ontwikkelingen, die van invloed zouden kunnen zijn op de binnenlandse veiligheid. Aan de hand daarvan werden "briefings" gegeven en werden rapporten samengesteld ten behoeve van andere dienstonderdelen. Deze rapporten werden eveneens ter beschikking gesteld van binnen- en buitenlandse relaties, wat vaak resulteerde in toezending van aanvullende informatie. De belangstelling ging in het afgelopen half jaar in het bijzonder uit naar de hieronder genoemde verschijnselen en ontwikkelingen.

In de Sovjet-Unie zijn de ontwikkelingen in een stroomversnelling geraakt na de tijdens de bijzondere CPSU-conferentie van eind juni gelanceerde aanbevelingen voor verdere hervorming van het politieke systeem en voor reorganisatie van de economie. De essentie daarvan was dat de partij zich primair moest concentreren op ideologische en politieke beeldvorming, maar de uitvoering daarvan moest overlaten aan de bestuursorganen in staat en economie. Dit zou moeten leiden tot een flinke reducering van het bureaucratische CPSU-apparaat. In de daaropvolgende maanden bleken die plannen op zoveel tegenwerking en apathie te stuiten dat de partijleider Gorbachev gemeend heeft zijn hervormingspolitiek te moeten veiligstellen door een soort machtsgreep, die maar moeilijk te rijmen lijkt met zijn beleid van openheid en democratisering. Tijdens een spoedzitting van het CC/CPSU op 30 september en een daaropvolgende buitengewone bijeenkomst van de Opperste Sovjet slaagde hij erin voortijdig benoemd te worden tot staatspresident en wist hij een reeks personele en organisatorische maatregelen versneld erdoor te drukken. Daarmee heeft hij weliswaar meer speelruimte gecreeërd voor zijn

herstructureringsexperiment, maar nog geen praktische oplossingen gegeven voor de vele op het terrein van de economie en de nationaliteitenpolitiek liggende problemen, waarmee het land te kampen heeft. Een van de opvallende mutaties betrof de vervanging van Viktor Chebrikov als hoofd van het KGB door Vladimir Kryuchkov, tot dan een van zijn plaatsvervangers. Kryuchkov's carrière doet vermoeden dat dit Comité voor Staatsveiligheid zich onder zijn leiding nog meer zal toeleggen op buitenlandse inlichtingenactiviteiten. Over deze ontwikkelingen zijn rapporten geschreven voor intern en extern gebruik.

In Oost-Europa blijken - ondanks zeer uiteenlopende reacties op het hervormingsbeleid in de USSR - de verschillende inlichtingendiensten nog steeds zeer nauw samen te werken. Vooral de spionage op het terrein van wetenschap en hoogwaardige technologie lijken eerder toe dan af te nemen. Over de organisatie van het Oostduitse ministerie voor Staatsveiligheid, dat zich op dit gebied nadrukkelijk manifesteert, werd uitvoering gerapporteerd. Ook over het Oosteuropese offensief tegen de Cocom-bepalingen werd in schriftelijke vorm verslag uitgebracht.

Tegen de achtergrond van de sterk afgenomen belangstelling van de Dienst voor het Nederlandse communisme is de SBP-rapportage over het Westeuropese communisme momenteel beperkt tot enkele algemene overzichten per jaar. Ook in de afgelopen periode werd zo'n overzicht geproduceerd. Het hoofdthema van deze stukken is al een aantal jaren het politieke invloedsverlies van de Westeuropese CP-en. Daarnaast werd ook aan het rechts-extremisme aandacht besteed. In dit verband werd ondermeer de electorale positie van extreem rechts in de verschillende Westeuropese landen in beeld gebracht.

In de Chinese Volksrepubliek werden door het Nationale Volkscongres de besluiten doorgevoerd en de mutaties aangebracht welke te verwachten waren na het CCP-congres van een half jaar daarvoor. Gerapporteerd werd over de implicaties ten aanzien van het beleid in het algemeen en haar intelligence-component in het bijzonder. In contacten met buitenlandse zusterdiensten stond het optreden van China's diplomaten en studenten/wetenschappers overzee centraal.

Met het oog op duidelijk aanwezige veiligheidsrisico's was de in Zuid-Korea gehouden Olympiade aanleiding tot de opstelling van een evaluatie, die naar diverse geïnteresseerde instanties haar weg vond. Zowel met betrekking tot de rest van Azië als Latijns Amerika waren verschillende conflict-situaties, alsmede de daarin optredende terreur- en guerillabewegingen, voorwerpen van studie en uitgebreide documentatie, met het oog op mogelijke repercussies in etnisch of geestverwante kringen in Nederland.

De Arabisch-islamitische wereld bleef ook in de afgelopen maanden het Westen met problemen en vraagtekens confronteren. Tegen die achtergrond werden de ontwikkelingen gevolgd rond de verrassende volksopstand in Algerije, het onverwachte afscheid van de Jordaanse koning Hussein van de Westoever en de plotselinge wapenstilstand tussen Iran en Irak. De gebeurtenissen in Iran hebben - naar het zich laat aanzien - ertoe geleid dat de gewelddadige kant van de islamitische revolutie fors aan kracht heeft ingeboet. Ook in Lybië lijkt een proces van heroriëntatie op gang te zijn gekomen dat mede van betekenis kan worden voor het agressieve optreden van Lybiërs in het buitenland. Met betrekking tot de Palestijnse kwestie staat de vraag centraal of de PLO-top - onder druk van de beëindiging van de Jordaanse bemoeienis met de Westoever - een onafhankelijke Palestijnse staat zal uitroepen dan wel - mogelijk in combinatie daarmee - een regering in ballingschap zal vormen. Genoemde ontwikkelingen werden in de verslagperiode wederom in kaart gebracht en in overzichten voor intern gebruik (BT, DIB en EO) samengevat.

Het SBP-automatiseringsproject Delphi vergt aanzienlijk meer tijd dan aanvankelijk werd verwacht. Bij de acceptatietests bleek de relationele database een aantal onvolkomenheden te bevatten, met name met betrekking tot de performance en rapportagemogelijkheden van het computersysteem. Ook het surplus aan toepassingsmogelijkheden blijkt een negatieve uitwerking te hebben op de bruikbaarheid van het systeem binnen SBP. Veel tijd werd besteed aan het verbeteren van het bestaande systeem, dat waarschijnlijk in de naaste toekomst ook nog op een aantal punten vereenvoudigd zal moeten worden.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming (EO)

Overeenkomstig het bepaalde in het reglement Opleidingen en Examens BVD - nr. 21922 SG/Kabinet, zijn in deze verslagperiode georganiseerd:

- één gecombineerde basiscursus BE (18) - Bi (9) 18 deelnemers;
- 6 studiedagen ten behoeve van
mr. A.W.H. Docters van Leeuwen
- 3 oriëntatiedagen voor beveiligingsfunctionarissen 14 deelnemers;
- 1 zeer intensieve praktijkoefening ten behoeve
van een Engelse zusterdienst (voorbereidingen
worden getroffen in verband met een tweede
dergelijke oefening dit najaar te houden);
- een tweedaagse conferentie ten behoeve van de
Grensveiligheidsdienst der Koninklijke Marechaussee
te Beekbergen 45 deelnemers;

Chef en docenten van de afdeling zijn bij verschillende opleidingsinstituten van de politie en krijgsmacht als gastspreker opgetreden. Gedurende deze verslagperiode zijn 10 veiligheidsdienst diploma's toegekend, uitgereikt op 27-5-1988.

Het aantal bezitters van deze diploma's is hiermee gestegen tot 580.

Een vernieuwing van het cursuspakket is in gang gezet.

Afdeling onderzoeken (E.IX)

De reorganisatie van de Buitenlandse Dienst van BuZa bracht aanzienlijk meer (extra) veiligheidsonderzoeken met zich mede dan door BuZa en de Hoofdafdeling D was voorzien.

Naast de gebruikelijke werkzaamheden:

- nam E.IX deel aan een intensieve zoekactie in verband met de Ierse terreurdaad in Limburg.

Bij E.IX is nog een plaats voor een sectiehoofd vacant; deze zal eerst over een half jaar kunnen worden ingevuld.

Volg- en observatie afdeling (E.XIII)

Internationale samenwerking, gerichte uitvoering, nieuwe methodieken, nieuw materiaal enz. vergen uiteraard het nodige van het personeel. Derhalve is het van belang dat de mate van geoefendheid op voldoende niveau blijft: tijdens de verslagperiode werd door de afdeling intensief geoefend.

Bureau Vertalingen- en Uitwerking (EJ)

In diverse belangstellingssferen van de Dienst werden door middel van telefoon- en microfoonacties gegevens verzameld.

HOOFDAFDELING TECHNIEK

Verbindingen

De gevolgen van de reductie-operatie zijn nog niet volledig verwerkt. De noodzaak tot herplaatsing van een groot deel van het zittende personeel bestaat nog onverkort; op dit gebied zijn de afgelopen periode geen vorderingen geboekt en wordt weinig perspectief geboden. Een en ander heeft een negatief effect op de werkmotivatie.

Bijzondere opdrachten:

Electronica

Wegens een toenemende werkdruk op het gebied van de AECS (audio electronic counter surveillance) - en stralingsonderzoeken, is een deel van dit werk overgenomen door de groep die zich bezighoudt met de bijzondere opdrachten. In de afgelopen periode is een aanvang gemaakt met het systematisch registreren van onderschepte FAX-verbindingen. Dit communicatiesysteem blijkt aan belang te winnen. Intussen is het mogelijk circa 80% van de berichten automatisch te registreren. In een aantal gevallen is handmatige verwerking nog noodzakelijk. Naar verbetering wordt gestreefd.

Foto/repro

Per 1 september jl. is foto/repro bij de Hoofdafdeling Techniek ondergebracht. Er wordt een aanvang gemaakt met de integratie van dit onderdeel in de hoofdafdeling. Na een jaar zullen de ontwikkelingen worden geëvalueerd.

HOOFDAFDELING A

In het afgelopen halfjaar is een groot aantal ontwikkelings- en beheersinspanningen op het gebied van de documentaire en geautomatiseerde informatievoorziening met succes bekroond. Zowel voor als door de Hoofdafdeling A is veel aan opleiding gedaan. Tegelijkertijd is de personeelsformatie ingekrompen.

Uiteraard zijn er ook knelpunten: stagnerende informatieplanning, werving van een tweede gekwalificeerde archivaris, voortdurend grote werkdruk op de leiding van de automatisering en op het informatiecentrum kantoorautomatisering.

In samenwerking met verschillende gebruikers zijn nieuwe systemen en studies opgeleverd:

- een proefsysteem met een relationele databank Delphi voor de hoofdafdeling SBP,
- de definitiestudie voor een veelomvattend informatiesysteem (TARGET/CR) voor het contraspionagewerk in de Sovjetrussische sfeer,
- een deelsysteem daarvan voor verwerking van de volg- en observatiegegevens, dat tevens dient als prototype voor het hele systeem,
- een eenvoudig systeem op een Personal Computer voor de agentenkartothek in de B-sfeer.

De renovatie van de persoonsregistratie is afgerond waarbij een aanzienlijke productiviteitsverbetering is gerealiseerd:

na het vernieuwde naslagsysteem is een nieuw gebruikersvriendelijk systeem voor de gegevensvastlegging met veel succes in gebruik genomen. De documentalistinnen nemen nu zelf de gegevensinvoer voor hun rekening waardoor een aantal arbeidsplaatsen is vrijgemaakt.

De aanpak van de automatisering is structureel verbeterd door gebruikersopleidingen in en toepassing van System Development Methodology. Dit heeft reeds geresulteerd in een duidelijk gegroeid verantwoordelijkheidsbesef bij de gebruikers voor hun eigen automatisering.

De infrastructuur is verder verbeterd met de inrichting van een aparte cursus- en trainingsruimte ten behoeve van de ontwikkeling van persoonlijk computergebruik. Er worden in eigen huis cursussen gegeven in tekstverwerking en ander PC-gebruik, waardoor het opleidingsbudget van de Dienst enigszins wordt ontlast.

De gegevensuitwisseling met externe (meest militaire) instanties is veel flexibeler en minder arbeidsintensief geworden door middel van het nog in 1987 uit een extra budget aangeschafte diskette-apparaat en de vervolgens gerealiseerde directe verwerkingsprocedures.

Enkele delen van het archief zijn op orde gebracht:

- een grote achterstand bij het zg. Persoonlijk Archief met gevoelige gegevens is weggewerkt,
- het archief van het voormalig Bureau Nationale Veiligheid is fysiek afgescheiden van het BVD-archief.

Lopende ontwikkelingsactiviteiten betreffen:

- nazorg van het SBP-systeem Delphi, ter oplossing van enige technische en organisatorische problemen,
- basisontwerp voor het TARGET/CR-systeem,
- kantoorautomatisering bij de informatie-acquisitie uit open bronnen,
- opleiding voor en begeleiding bij diverse vormen van persoonlijk computergebruik in de Dienst.

Het project decentrale documentatie met ingrijpende personeelsorganisatorische veranderingen in de documentatieprocessen nadert het stadium van daadwerkelijke uitvoering. In het verlengde daarvan worden oplossingen gezocht voor centrale normering betreffende het begrippenmateriaal waar de Dienst mee werkt, alsmede voor afstemming van voornamelijk centrale registratie en archivering op de decentrale documentatieprocessen.

AFDELING FID

Financiën - Personeel

Het optimisme dat dit jaar een oplossing gevonden zou kunnen worden voor het structurele tekort op de personeelsbegroting bleek misplaatst. Echter in 1989 en volgende jaren zal de negatieve loonbijstelling voor de Dienst niet doorberekend worden (f 500.000,--) waardoor in ieder geval een begin wordt gemaakt met een blijvende oplossing.

Financieel Systeem

In het kader van de versterking van de financiële funtie, het verbeteren van de informatievoorziening naar het management en het efficiënter verwerken van financiële gegevens met een routinematig karakter is besloten tot de aanschaf van een kleine computer (IBM-AS-400) en een op de particuliere automatiseringsmarkt verkrijgbaar softwarepakket, geschikt voor de financiële overheidsadministratie. Zonder veel tegenslag zal begin 1989 met het nieuwe systeem gewerkt kunnen worden.

Geheime Financiën

In de afgelopen periode rondde het hoofd van de departementale Accountantsdienst zijn onderzoek naar de rechtmatige besteding van de geheime financiën van de Dienst in de jaren 1986 en 1987 af. Zijn rapport zal ditmaal niet alleen naar onze Minister gezonden worden doch ook naar de President van de Algemene Rekenkamer.

HOOFDAFDELING PZ

Algemeen

In toenemende mate is gedurende de afgelopen periode de Dienst onder druk komen te staan, hetgeen duidelijk ook op het personeelsterrein merkbaar is geweest.

De reductie-operatie verloopt in kwantitatief opzicht naar wens; steeds meer wordt echter merkbaar dat de grenzen zijn bereikt; in meer sectoren dreigt de bezetting beneden een aanvaardbaar niveau te dalen, waardoor niet alleen een goede taakuitvoering in het geding komt, maar vooral ook onzekerheid en irritaties gaan ontstaan. De goede werksfeer heeft te lijden onder het gehele proces, betrokkenheid loopt terug en dreigt plaats te maken voor een berustende opstelling of één waarin men juist de zekerheid van een formele regeltoepassing zoekt. Het nog in zo goed mogelijke banen leiden van dit proces vergt veel van PZ: veel overleg met betrokken groepen, veel aandacht voor de personeelsconsulenten en bedrijfsmaatschappelijk werkster voor individuele begeleiding, maar ook intensief en soms moeizaam overleg met de personeelsvertegenwoordiging.

Over de te onderscheiden deelgebieden kan het volgende worden vermeld:

Formatie-aangelegenheden

Een begin is gemaakt met de decentralisatie van het formatiebeheer. Eigen normmateriaal is al ontwikkeld (informatieverwerking- en verwerving, vertaalwerkzaamheden, onderzoekingswerkzaamheden) of in een vergevorderd stadium. In overleg met DPZ is inmiddels een concept-statuut, waarin de voorwaarden en bevoegdheden worden vastgelegd, opgesteld.

De reorganisatie van de afdeling FID kwam in deze periode tot stand; de opdracht om FID zich te laten ontwikkelen van een financiële beheersafdeling naar een financieel-economisch beleidsonderdeel is hiermee ook in de vorm van nieuwe organisatiestructuren en nieuwe functies vervuld. De "herinrichting" van een belangrijk deel van de Hoofdafdeling T, noodzakelijk geworden na het stopzetten van het radio-interceptiewerk is afgerond.

BBRA - 1984

Het aantal bezwaren tegen de inschaling overeenkomstig het BBRA 1984 heeft zich gestabiliseerd. De uitspraak van de bezwarencommissie dat in een drietal gevallen aan een medewerker - niet behorend tot de zogenaamde stagiaircategorie - een schaal moest worden toegekend, behorend bij een niveau van werkzaamheden dat voor bedoelde categorie is gereserveerd, heeft tot grote onrust geleid. Het roulatiebeleid en het voor deze categorie vastgestelde loopbaanbeleid wordt mede hierdoor moeilijk uitvoerbaar; een evaluatieonderzoek is inmiddels gestart.

Uitvoering Arbowet

De invloed van de Arbowet begint langzaam door te dringen in de verschillende geledingen binnen de Dienst.

Ook de Overlegcommissie BVD zal naar verwachting haar activiteiten op het terrein van arbeidsomstandigheden opvoeren. Een indicatie hiervoor is de oprichting van de O.C.-werkgroep "Arbo" en de belangstelling vanuit de O.C. voor de behuizingsproblematiek van de Dienst.

Met betrekking tot laatstgenoemd onderwerp heeft de bouwcoördinator een knelpuntenlijst opgesteld, die als basis dient voor de behandeling van behuizingsproblemen in het overleg.

Met de Arbeidsinspectie zijn in het kader van de Arbowet inmiddels contacten gelegd. Er zullen nog afspraken volgen omtrent de door de ambtenaar van de Arbeidsinspectie te houden algemene inspectieronde bij de Dienst.

Het overleg

In het overleg afgeronde onderwerpen:

- regeling viering ambtsjubileum, dienstjubileum en afscheidsrecepties;
- reorganisatie FID/Huishoudelijke dienst;
- formatiewijziging Hoofdafdeling D;
- formatierapport AS;
- nota managementopleidingen- en ontwikkeling bij de BVD;
- integratie Foto - Repro en T;
- werktijden EJ.

Enkele nog in behandeling zijnde onderwerpen zijn:

- differentiatie in beloning op grond van het individueel functioneren;
- project decentrale documentatie (een kwaliteitsverbeterend- en formatieplaatsen opleverend project);
- problemen rond de toepassing van de regeling "inspraak bij benoemingen";
- reserveringsplan etnische minderheden;
- totstandkoming begroting.

Werving

Naast een aanzienlijk aantal intern gerichte IBB-procedures, kwam vooral in de extern gerichte werving de uitvoering van de reductie-operatie tot uitdrukking. De ontplooiende activiteiten richtten zich vooral op de vervulling van vakatures met een waarderingsniveau binnen de Hoofdgroep I of II van het BBRA 1984 en op vakatures ontstaan als gevolg van de versterking van de automatiseringsafdeling van de Dienst.

Een aanzienlijke wijziging is opgetreden in de manier waarop de arbeidsmarkt wordt benaderd. Als gevolg van het besluit om direct onder eigen naam te gaan adverteren, werd in april jl. de eerste open advertentie in de nieuwe BiZa/lay-out geplaatst. Dit betrof een archivaris. Hierop volgend zijn inmiddels meerdere advertenties (voor andere functies) in de media verschenen. De eerste ervaringen met deze meer open wervingsmethode zijn positief; de indruk bestaat dat de kwaliteit van de respons gemiddeld hoger is dan voorheen.

De eigen aannamenormen werden bijgesteld als gevolg van de maatregel inzake de verlaging van de aanstellingssalarissen voor rijksambtenaren tot 22 jaar.

Opleiding en vorming

Naast de gebruikelijke individueel gerichte activiteiten zoals de deelname aan cursussen met open inschrijving, is in deze periode de aandacht vooral gericht geweest op de activiteiten voor groepen van personeel. Een puntsgewijze opsomming:

- de nota managementopleiding- en ontwikkeling BVD werd goedgekeurd: de eerste uitvoering van voorgenomen activiteiten is al gestart;
- uit de reeks cursussen schriftelijk rapporteren werden de derde en vierde cursus afgerond, de vijfde en zesde zijn onlangs gestart;
- opnieuw werd een dienstintroductiecursus voor nieuwe medewerkers gegeven, waarbij de nieuwe, geactualiseerde klankdiarierie werd gepresenteerd.

Aktiviteiten ter ondersteuning van de ontwikkeling van een verdergaande geautomatiseerde informatievoorziening bij de Dienst namen aanzienlijk toe:

- de aan de invoering van SDM verbonden opleidingsactiviteiten werden begeleid;
- om een breed draagvlak voor verdere automatisering te bevorderen werd een project introductiecursussen automatisering opgezet, waaraan elk personeelslid wiens werk door deze ontwikkeling beïnvloed wordt of zal worden, kan deelnemen. De eerste cursussen hebben reeds plaatsgevonden; de reacties zijn positief tot zeer positief;
- de snelle ontwikkeling van de kleinschalig gerichte kantoorautomatisering in de Dienst waardoor het aantal terminals en PC's fors is toegenomen, eist een gedegen opleiding voor de (beginnende) gebruikers. Omdat hier sprake is van structureel gerichte opleidingsactiviteiten, werd een opleidingstrajekt cursussen automatisering voor gebruikers in eigen huis opgezet. Op het gebied van besturing, tekstverwerking en database hebben thans 84 cursisten een opleiding gekregen. Aan de verdere uitbouw van de AVG-reeks wordt gewerkt.

Flankerend beleid

De voor 1988 beschikbaar gestelde gelden worden grotendeels besteed aan verhoging van de aanwezige kwaliteit op het gebied van management en informatica; inzake de managementopleidingen is de aandacht vooral gericht op de hogere managers binnen de Dienst, inzake de informatica werden mogelijkheden gecreëerd nieuwe automatiseringsmedewerkers, die middels interne herplaatsing waren benoemd, tot vakbekwame automatiseerders om te scholen.

Tevens werden voor enkele kleine groepen functionarissen in dienst opleidingen verzorgd gericht op kwaliteitsverbetering in functioneren, zoals omgaan met publiek en informatie-aspecten in beveiliging. Het resterende deel van de beschikbare gelden werd besteed aan de aanschaf van apparatuur, deels behorend bij de nieuwe automatiseringsfuncties, deels voortkomend uit de vorderingen met het Decdoc-project.

Automatisering PZ

De eerder gemelde bescheiden ontwikkeling op het gebied van de automatisering van de personeels- en salarisadministratie is nog steeds zeer bescheiden. Intussen is een tweetal systemen gedemonstreerd; verder onderzoek is echter nog nodig, temeer omdat met bijzondere beveiligingsvoorwaarden rekening moet worden gehouden.

Het gebruikelijke overzicht met personeelsmutaties over deze verslagperiode is bijgevoegd.

PERSONEELSMUTATIES

van 01--04/88 tot 01-10/88

1. AFVLOEIINGEN.

Reden	MANNEN			VROUWEN			TOTAAL			
	Lager	Middelb.	Hoger	Lager	Middelb.	Hoger	Lager	Middelb.	Hoger	TOTAAL
F.L.O.	2	-	-	1	1	-	3	1	1	5
VUT	-	-	-	2	2	-	2	2	-	4
EIGEN VERZOEK	-	1	-	1	3	-	4	4	-	5
INVAL. PENSIOEN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
AFL. DIENSTVERB.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OVERLEDEN	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
ART. 98, lid 1, sub f v.h. ARAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2	2	1	4	6	-	6	8	1	15
INDIENSTTREDING	3	-	-	6	-	-	9	-	-	9

Deeltijdmedewerkers: 60

Opgemaakt, 1 oktober 1988